

171. Söderby, Ö. Ryds sn.

Pl. 110.

Litteratur: UFT h. 7 (1878), s. 73; E. Brate, Svenska runristare (1925), s. 86, Anteckningar 1903 (ATA).

Äldre avbildningar: Brate foto 1903.

Runstenen upptäcktes, enligt vad frih. von Höpken på Bogesund 1903 meddelat Brate, på 1860-talet under en jakt i en grop i Söderby träsk. Den skulle på vinterföret flyttas till Bogesunds park, men av någon händelse kördes den ej längre än till sin nuvarande plats, i en åker omkring $1\frac{1}{2}$ km. rakt S om Söderby, några meter S om det stora avloppsdiket från Söderby träsk. Förmodligen har man icke kunnat transportera stenen över det breda och djupa diket, och den har därför blivit liggande på denna i alla avseenden olämpliga plats. Stenen ligger med ristningens v. sida nedåt och har sjunkit ganska djupt ned i den leriga åkern.

Stort och tungt stenblock. På baksidan ha dock stora stycken kilats bort för att underlätta flyttningen. Den ristade ytan är slät och jämn. Ristningen har grundplan av en liksidig triangel med spetsen uppåt. Runslingan följer på v. och h. sidorna nära stenens kanter, som äro raka. Ristningsytans fot är obetydlig i förhållande till stenens tyngd. Det är därför möjligt, att stenen ursprungligen har legat på baksidan med ristningsytan uppåt eller snett uppåt. Tyvärr finnas inga uppgifter om den exakta fyndplatsen och om stenens läge, och det finns numera på platsen ingen, som känner till fyndet.

Ristningsytans höjd 1,55 m., bredd utefter runslingans nedre kant 1,70 m. Ristningen är nedtill på ett par ställen skadad genom vittring eller möjligen i samband med stenens transport. Den är på det hela taget rätt grund.

Inskrift:

kuni · lit · akua · stain · pi - a · iftir · aunt · sun · sin · kupan · auk · ifti - · sik · sialfan · fasti risti

runar

70

Gunni let haggva stæin þenna æftir Öynd, sun sinn goðan, ok æftir sik sialfan. Fasti risti runar.

»Gunne lät hugga denna sten efter Önd, sin gode son, och efter sig själv. Faste ristade runorna.»

Till läsningen: 18 i är otydlig och matt; av följande runa, som säkerligen har varit n, finns endast övre delen, svagt synlig, i behåll. Inga stungna runor förekomma. Av 46 t finns utom hst, endast bistavarnas spetsar i behåll, av 47 i endast nedre delen; följande runa är helt förstörd. Övre delen av följande tre runor, 49—51 sik, är borta, liksom slinglinjen från 46 t. — Brate: 17—20 pansa: sk efter 61 s.

Gunne är utan tvivel samme man som har låtit resa U 170 vid Bogesunds brygga. Säkerligen är även denna runsten rest över samme son Önd. Under sådana förhållanden förefaller det sannolikt, att Fasti, som har ristat U 171, är densamme som Fastulfr, som har ristat U 170, m. a. o. att Fasti är ett kortnamn av Fastulfr.

Lidingö.

På Lidingön, som under medeltiden hörde till Danderyds skeppslag, finnes f. n. endast en runinskrift. Den har blivit känd först genom Dybecks samlingar.

I *Ransakningarna* 1667—84 finnas inga uppgifter om fornlämningar på Lidingö, detta emedan, såsom kronolänsman Bertold Dalholm meddelar i sin relation till Antikvitetskollegiet, trots kallelse »ingen derifrån sigh instellt».

J. Peringskiöld antecknar på ett ställe i sina *Monumenta* (1, bl. 28), att en runsten skall finnas vid Lidingö kyrka. Med stöd härav har Liljegren i sina *Runurkunder* upptagit som n:r 663 »På Lidingö, en Runsten oafritad». På ett blad, inklistrat i *Monumenta* 3 (efter bl. 45) finnes följande anteckning: »Runstenar i Upland åtherstående. Lidingön wid Kyrkian. Björkeby i Ry sochn och Dandery Skepzlag.» Björkeby-stenen har Peringskiöld själv avtecknat 1693. Men till Lidingö kyrka synes han icke ha kommit, och närmare uppgifter om denna runsten saknas. Måhända finnes den kvar i kyrkmuren.

172. Islinge, Lidingö.

Pl. 111.

Litteratur: D 2:9. V. Dahlgren, *Beskrifning öfver Lidingö Socken* (1847), s. 4; R. Dybeck, *Svenska runurkunder* 2 (1857) n:r 53; *Handlingar i ATA*; E. Brate, *Anteckningar* 1903 (ATA); O. Frödin, *Lidingöns forntid* (särtryck ur: *Lidingön och dess natur*, 1927), s. 15 f.; *Stockholmstraktens natur- och kulturminnen* (1935), fornminnesregistret n:r 116.

Äldre avbildningar: Dybeck a. a.; Brate foto 1903 (ATA).

Runstenen, varav endast nedre hälften är i behåll, omtalas första gången i V. Dahlgrens *Beskrifning öfver Lidingö Socken* (1847): »Vid Islinge har under odling blifvit funnen hälften af en runsten, till hvilken man förgäfvess sökt få reda på andra hälften. Stenen å hvilken runorna (numera till större delen oläsliga) äro uthuggna i en orm, är upprest å det ställe, der den påträffades, samt håller i höjd $1\frac{3}{4}$, i bredd $1\frac{1}{2}$ alnar.» På den tillhörande kartan är platsen utmärkt c:a 300 m. Ö om den punkt, där numera Dalängens station är belägen. Här granskades och avtecknades stenen av Dybeck, som (i *Svenska runurkunder*) anger platsen sålunda: från Kyrkviken »sträcker sig en dæld till vestra stranden (lilla Värtan), där Islinge är. En gångstig löper utefter däliden, och vid denna ligger ett stycke af en Runsten.»

Stenen flyttades sedan och restes »i Islinge trädgård Ö om boningshusen med inskriftsidan vänd österut mot en väg, som går utanför staketet» (Brate). Efter egendomens styckande i tomter står den nu i tomten Sturevägen 10, omkring 50 m. Ö om Islinge gård. Platsen är utmärkt på kartan över Stockholmstraktens natur- och kulturminnen.

Runstenen är som sagt ett fragment. Möjligheten att tillrättaskaffa det förkomna toppstycket har diskuterats av arkitekten V. Dorph i ett par artiklar i *Lidingö tidning* ($\frac{7}{4}$, $\frac{14}{4}$ och $\frac{28}{4}$ 1923). Enligt ett då ännu levande ögonvittnes utsago skulle toppstycket år 1902 ha funnits